

การศึกษาการเรียนรู้ด้านเชว่นปัญญาของขงจื้อในคัมภีร์จตุรปกรณ์
ผ่านกรอบทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ตเนอร์

A STUDY OF CONFUCIUS' INTELLECTUAL LEARNING IN THE FOUR BOOKS
THROUGH THE FRAMEWORK OF GARDNER'S MULTIPLE INTELLIGENCES

เบญจมาภรณ์ ฤไชย^{1*}, ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม² และกนกพร นุ่มทอง³

Benjamaporn Ruechai^{1*}, Siriwan Likhidcharoentham², and Kanokporn Numtong³

¹นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{2,3}คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Doctoral Student in the Doctor of Philosophy Program in Eastern Languages,

Faculty of Humanities, Kasetsart University

^{2,3}Faculty of Humanities, Kasetsart University

Received: November 11, 2025 / Revised: February 20, 2026 / Accepted: February 26, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เชว่นปัญญาทั้ง 8 ด้านของขงจื้อที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปกรณ์หรือสี่ชู้ (四书) ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ตเนอร์ 2) อภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ด้านเชว่นปัญญาของขงจื้อกับทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ตเนอร์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory) ของโฮเวิร์ด การ์ตเนอร์ เป็นกรอบการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ขงจื้อมีการเรียนรู้ด้านเชว่นปัญญาตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญาของการ์ตเนอร์อย่างชัดเจนทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการเข้าใจตนเอง โดยเชว่นปัญญาทั้งสี่ด้านมีเป้าหมายสูงสุดในการบ่มเพาะวิญญูชนหรือจวินจื่อ (君子) โดยสองแนวคิดมีเป้าหมายปลายทางของการใช้เชว่นปัญญาที่แตกต่างกันที่การ์ตเนอร์ มองว่าเชว่นปัญญาเป็นทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงาน แต่ขงจื้อมองว่าเชว่นปัญญาเป็นเครื่องมือทางศีลธรรม เพื่อบ่มเพาะคุณธรรมและสร้างสังคมที่สงบสุข

คำสำคัญ: ขงจื้อ คัมภีร์จตุรปกรณ์ ทฤษฎีพหุปัญญา การ์ตเนอร์

Abstract

This research article aims to: (1) analyze the eight elements of intelligence within The Four Books (Sishu) using Howard Gardner's Multiple Intelligences Theory as a guide and (2) discuss the connection between Confucian learning concepts and Gardner's model. By employing a qualitative documentary analysis method, the study reveals that Confucius's teachings notably reflect four elements of Gardner's intelligences: Linguistic, Musical, Interpersonal, and Intrapersonal. These skills serve as the foundation for developing a Junzi (Morally Cultivated Person). Despite these parallels, a fundamental difference in purpose exists: Gardner views intelligence as a tool for solving problems and creating products, while Confucius views it as a moral vehicle for building character and ensuring social peace.

Keywords: Confucius, The Four Books, Multiple Intelligences Theory, Gardner

บทนำ

แนวคิดการเรียนรู้ของขงจื๊อได้หล่อหลอมระบบความคิดและสังคมจีนมาช้านานกว่าสองพันปี คัมภีร์จตุรปริณัยซึ่งรวบรวมและชำระโดยจูซี (朱熹) ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (Zhu, 2023, pp. 185-186) ถือเป็นแหล่งรวบรวมแก่นคำสอนที่สำคัญของขงจื๊อ ขงจื๊อไม่เพียงแต่มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงข้อเท็จจริงแต่ยังให้ความสำคัญกับการบ่มเพาะความฉลาดรอบด้านของมนุษย์ ทั้งด้านศีลธรรม จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อนำไปสู่การเป็นวิญญูชน หรือ จวินจื่อ (君子) ในยุคปัจจุบันแนวคิดด้านความฉลาดหรือเชาวน์ปัญญาได้ถูกนำมาศึกษาอย่างกว้างขวางผ่านกรอบทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ซึ่งขยายนิยามของความฉลาดให้กว้างเกินไปกว่าด้านภาษาและตรรกะคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดปรัชญาของขงจื๊อและทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในวงการการศึกษา แต่จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยที่มีอยู่ยังมีข้อจำกัดและขาดการวิเคราะห์เชิงลึกเปรียบเทียบ ว่าการเรียนรู้ในคัมภีร์จตุรปริณัยมีจุดร่วมหรือข้อแตกต่างอย่างไรกับทฤษฎีพหุปัญญา ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการนำกรอบทฤษฎีสมัยใหม่มารวบรวมปรัชญาโบราณตะวันออกอย่างปรัชญา

ขงจื๊อยังไม่เป็นที่กล่าวถึงในวงวิชาการ ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการดังกล่าว โดยการวิเคราะห์คำสอนของขงจื๊อในคัมภีร์จตุรปริณัยเพื่อหาความสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ และนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างสองแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในบริบททางการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์เชาวน์ปัญญาทั้ง 8 ด้านของขงจื๊อที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปริณัยตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ด้านเชาวน์ปัญญาของขงจื๊อกับทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญา

(Theory of Multiple Intelligences)

การ์ดเนอร์ (Gardner) จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ในปี ค.ศ. 1983 เขาได้เขียนหนังสือชื่อ “Frames of Mind: The Multiple Intelligences” ซึ่งได้รับความสนใจอย่าง

กว้างขวาง แนวคิดของเขาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดเกี่ยวกับ “เชาวน์ปัญญา” เป็นอย่างมาก และกลายเป็นทฤษฎีที่กำลังมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน ในปัจจุบันนี้เกี่ยวกับเชาวน์ปัญญา (Intelligence) ที่มีมาแต่ดั้งเดิมนั้น จำกัดความสามารถทางด้านภาษา ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ และการคิดเชิงตรรกะหรือเชิงเหตุผลเป็นหลักการวัดเชาวน์ปัญญาของผู้เรียนจะวัดจากคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบทางสติปัญญาซึ่งประกอบด้วยการทดสอบความสามารถทั้ง 2 ด้านดังกล่าว คะแนนจากการวัดเชาวน์ปัญญาจะเป็นตัวกำหนดเชาวน์ปัญญาของบุคคลนั้นไปตลอด เพราะมีความเชื่อว่า องค์ประกอบของเชาวน์ปัญญาจะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามวัยหรือประสบการณ์มากนัก แต่เป็นคุณลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การ์ดเนอร์ (Gardner, 1983) ให้นิยามคำว่า “เชาวน์ปัญญา” (intelligence) ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือการสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง รวมทั้งความสามารถในการตั้งปัญหาเพื่อจะหาคำตอบและเพิ่มพูนความรู้

เชาวน์ปัญญา 8 ด้าน ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, 1983) มีดังนี้

1. เชาวน์ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) เชาวน์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนที่เรียกว่า “Broca’s Area” สติปัญญาด้านนี้แสดงออกทางความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูดอภิปราย การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้คำศัพท์ การแสดงออกของความคิด การประพันธ์ การแต่งเรื่อง การเล่าเรื่อง

2. เชาวน์ปัญญาด้านคณิตศาสตร์หรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ (Logical-mathematical Intelligence) ผู้ที่มีอัจฉริยภาพด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ มักจะคิดโดยใช้สัญลักษณ์ มีระบบระเบียบในการคิด ชอบคิดวิเคราะห์ แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ให้เห็นชัดเจน ชอบคิดและทำอะไรตามเหตุผล เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ง่าย ชอบและทำคณิตศาสตร์ได้ดี

3. เชาวน์ปัญญาสติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) เชาวน์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองซีกขวา และแสดงออกทางความสามารถด้านศิลปะ การวาดภาพ การสร้างภาพ การคิดเป็นภาพ การเห็นรายละเอียด การใช้สี การสร้างสรรค์งานต่าง ๆ และมักจะเป็นผู้มองเห็นวิธีแก้ปัญหาในมโนภาพ

4. เชาวน์ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) เชาวน์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองซีกขวา แต่ยังไม่สามารถระบุตำแหน่งที่แน่นอนได้ บุคคลที่มีสติปัญญาทางด้านนี้ จะแสดงออกทางความสามารถในด้านจังหวะการร้องเพลง การฟังเพลง และดนตรี การแต่งเพลง การเต้น และมีความไวต่อการรับรู้เสียงและจังหวะต่าง ๆ

5. เชาวน์ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily-kinesthetic Intelligence) เชาวน์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนที่เรียกว่าคอร์เท็กซ์ โดยด้านซ้ายควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายซีกขวา และด้านขวาควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายซีกซ้าย สติปัญญาด้านนี้สังเกตได้จากความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย เช่น ในการเล่นกีฬา และเกมต่าง ๆ การใช้ภาษาท่าทาง การแสดง การเต้นรำ ฯลฯ

6. เชาวน์ปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) เชาวน์ปัญญาด้านนี้ถูกควบคุมโดยสมองส่วนหน้า ความสามารถที่แสดงออกทางด้านนี้ เห็นได้จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การทำงานกับผู้อื่น การเข้าใจและเคารพผู้อื่น การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการจัดระเบียบ ผู้มีความสามารถทางด้านนี้ มักเป็นผู้มีความไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น มีความเป็นมิตร ชอบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้อื่น

7. เชาวน์ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าใจตนเอง มักเป็นคนที่ชอบคิด พิจารณา ไตร่ตรอง มองตนเอง และทำความเข้าใจถึงความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเอง มักเป็นคนที่มั่นคงในความ

คิดความเชื่อต่าง ๆ จะทำอะไรมักต้องการเวลาในการคิดไตร่ตรอง และชอบที่จะคิดคนเดียว ชอบความเงียบสงบ สติปัญญาทางด้านนี้ มักเกิดร่วมกับสติปัญญาด้านอื่นมีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาอย่างน้อย 2 ด้านขึ้นไป

8. เขาวนปัญญาด้านความเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) เขาวนปัญญาด้านนี้ เป็นความสามารถในการสังเกตสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การจำแนกแยกแยะ จัดหมวดหมู่ สิ่งต่าง ๆ รอบตัวบุคคลที่มีความสามารถทางนี้ มักเป็นผู้รักธรรมชาติ เข้าใจธรรมชาติ ตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมักจะชอบและสนใจสัตว์ ชอบเลี้ยงสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

เนื่องจากเขาวนปัญญาแต่ละด้านถูกควบคุมโดยสมองส่วนต่าง ๆ กัน ดังนั้นหากสมองส่วนใดถูกทำลาย ความสามารถในด้านที่สมองส่วนนั้นควบคุมก็จะได้รับความกระทบกระเทือนหรือเสียไปด้วย สำหรับสมองส่วนที่ไม่ถูกทำลาย ความสามารถในส่วนที่สมองนั้นควบคุมก็จะยังเป็นปกติ อย่างไรก็ตามเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่ได้ทำงานแยกจากกันแต่จะทำงานในลักษณะผสมผสานกันไปแล้วแต่กิจกรรมที่ทำอยู่ว่าต้องการสติปัญญาส่วนใดบ้าง การ์ดเนอร์เชื่อว่า ในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้จะดูเหมือนว่า ใช้เขาวนปัญญาด้านหนึ่งด้านใดอย่างชัดเจน แต่แท้จริงแล้วต้องอาศัยเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้านผสมผสานกัน เช่น นักดนตรีที่ประสบความสำเร็จ แม้จะดูเหมือนว่าต้องอาศัยเขาวนปัญญาด้านดนตรี แต่จริง ๆ แล้ว การประสบผลสำเร็จ ยังอาจต้องอาศัยเขาวนปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านภาษา และด้านการเข้าใจตนเองด้วย เนื่องจากเขาวนปัญญาทุกด้านเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เขาวนปัญญาแต่ละด้านจึงแสดงออกในระดับพื้นฐานเหมือน ๆ กัน ทุกแห่ง โดยเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งความสามารถนี้จะแสดงอย่างเด่นชัดในช่วงปีแรกของชีวิต และต่อ ๆ มาจะค่อย ๆ พัฒนาโดยการสัมพันธ์กับระบบ

สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แสดงออกทางเสียง เพลง การวาดภาพ ข้อเขียน เรื่องราว เป็นต้น ต่อไป การพัฒนาจะค่อย ๆ เพิ่มระดับความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ และในช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จะแสดงออกผ่านทางกิจกรรมและการประกอบอาชีพต่าง ๆ

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่า การนำกรอบทฤษฎีตะวันตกมาวิเคราะห์คัมภีร์ปรัชญาโบราณตะวันออกอย่างปรัชญาขงจื๊อยังไม่เป็นที่กล่าวถึงในวงวิชาการจีน หากแต่มีการวิจัยเกี่ยวกับคัมภีร์จตุรปรกรณ์ในจีนอยู่มาก อาทิ

Lu (1999) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหนังสืออรรถกถาคัมภีร์จตุรปรกรณ์และคัมภีร์จตุรปรกรณ์สมัยราชวงศ์ซ่ง (《四书集注》与南宋四书学) พบว่า หนังสืออรรถกถาคัมภีร์จตุรปรกรณ์ค้นพบในสมัยราชวงศ์ซ่งใต้ จูซี (朱熹) นักปราชญ์ลัทธิขงจื๊อเป็นผู้เขียนคำอธิบายเพิ่มเติมบนคัมภีร์หลุนอวี่ เม่งจื๊อ ต้าเสวีย และจงยง และเรียบเรียงให้เป็นระเบียบขึ้น ชื่อซูจี้จู้ และคัมภีร์จตุรปรกรณ์สมัยราชวงศ์ซ่งมีความแตกต่างความคลาดเคลื่อนของโครงสร้างปรากฏอยู่ การตรวจสอบและการตีความเกี่ยวกับภววิทยา (ปรัชญาที่ศึกษาธรรมชาติของความจริงและการดำรงอยู่) ถือเป็นการค้นพบใหม่ของลัทธิขงจื๊อ ภายในแนวคิดลัทธิขงจื๊อใหม่ คัมภีร์จตุรปรกรณ์กลายเป็นหนังสือสำคัญของราชวงศ์ซ่งใต้

Wang (2011) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของลัทธิขงจื๊อต่อการศึกษาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยกตัวอย่าง “คัมภีร์จตุรปรกรณ์” พบว่า คัมภีร์จตุรปรกรณ์ถือเป็นศูนย์รวมของภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมประจำชาติจีน มีความรู้อันลึกซึ้งที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จารึกความคิดด้านการศึกษาที่ครอบคลุม ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านจริยธรรม ด้านดนตรีและส่งเสริม “ทฤษฎีการเรียนรู้และการปฏิบัติ” แก่นแท้ของลัทธิขงจื๊อคือ การสอนให้ผู้คนรู้จักประพฤติตน ในปัจจุบัน

สำหรับการศึกษาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คัมภีร์จตุรปรกณ์ยังดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้ไม่มาก จากการวิเคราะห์ประเด็นข้างต้น Wang Zhibin ได้เสนอแนวทางแก้ไขโดยมุ่งเน้นไปที่การจัดสรรครู การเลือกตำราเรียน และวิธีการสอน ใช้เนื้อหาในคัมภีร์จตุรปรกณ์เพื่อพัฒนานิสัยการอ่านและการเรียนรู้

ในประเทศไทยผู้วิจัยพบว่า การนำกรอบทฤษฎีสมัยใหม่มาวิเคราะห์คัมภีร์จตุรปรกณ์ยังไม่ปรากฏ หากแต่มีการนำกรอบทฤษฎีสมัยใหม่มาวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดด้านการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษาของขงจื๊อ อาทิ

Promsorn (2021) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จากปรัชญาขงจื๊อที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอืว โดยใช้คัมภีร์หลุนอืว: ขงจื๊อสอนนา (The Analects of Confucius) ฉบับแปลภาษาไทยของสุวรรณา สถาอานันท์ ทำการจัดประเภทตัวบทตามกรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเชื่อมโยงเนื้อหา พบว่า แนวคิดการศึกษาเชิงรุกในปรัชญาของขงจื๊อ ปรากฏในคัมภีร์เรื่องการศึกษาไม่แบ่งชนชั้น สอนตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียน เรียนเพื่อรับราชการ และเน้นคุณธรรมเป็นหลัก ใช้กลยุทธ์การสอนเชิงรุกแบบการกระตุ้น ชี้แนะและเสริมแรง การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การถกเถียงและวิวาทะเชิงปรัชญา ให้ศึกษาบทกวีและดนตรีอยู่เสมอ

Phramaha Somchai Mahaviro (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของขงจื๊อ พบว่า ขงจื๊อสร้างคนดีด้วยหลักการสอนเรื่องวิชาสี่พื่นฐาน จริยศาสตร์ และธรรมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณธรรมของคน ใช้วิธีสอนที่เหมาะสมตามความสามารถของศิษย์แต่ละคน ขงจื๊อมุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ขงจื๊อใช้วิธีการศึกษา 2 วิธีหลัก ได้แก่ การศึกษาโดยใช้ความคิดหรือเหตุผล และการศึกษาโดยกล้ายอมรับความจริง คุณสมบัติของนักเรียนของขงจื๊อ ต้องเป็นผู้ใส่ใจในการศึกษา มีความอดทน ไม่ดื้อมีนตนเอง ใช้ปัญญาพิจารณาตรวจสอบเสมอ เป็น

ผู้ที่เรียนด้วยจิตใจที่มีความสุข บทบาทของครูก็ต้องไม่หลงวิชา ไม่หลงตน เต็มใจในการสอน ประพฤติดี โดยขงจื๊อใช้รูปแบบการสอนด้วยวิธีสนทนา และสอนด้วยวิธีตอบปัญหา

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังมีช่องว่างทางวิชาการที่สำคัญคือ ยังขาดการนำกรอบแนวคิดที่เป็นระบบมาวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปรกณ์ งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อเติมช่องว่างดังกล่าว โดยนำทฤษฎีทฤษฎีปัญหาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ มาเป็นกรอบวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อบริบทการศึกษาและการเรียนรู้ในปัจจุบัน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เอกสาร โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความสำคัญของคัมภีร์จตุรปรกณ์จากหนังสือและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีทฤษฎีปัญหาของการ์ดเนอร์จากหนังสือและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์จตุรปรกณ์ฉบับภาษาจีนและฉบับภาษาไทย ดังนี้

1) ตัวบทคัมภีร์หลุนอืว 《论语》 ฉบับภาษาจีนใช้หลุนอืวจินตุ่ 《论语今读》 ของ Li Zehou ปีคริสต์ศักราช 2004 ฉบับภาษาไทยใช้หนังสือหลุนอืว: ขงจื๊อสอนนาของ Satha-anand (2019)

2) ตัวบทคัมภีร์ต้าเสวีย 《大学》 ฉบับภาษาจีนใช้ชื่อซุจางจี้จี้จู้ 《四书章句集注》 ชำระโดยจูซี ของ Gao Tian ปีคริสต์ศักราช 2011 ฉบับภาษาไทยใช้หนังสือคัมภีร์ต้าเสวีย (มหาวิทยาลัย) และจยง (ความเหมาะสมที่แน่นอน) ของ Sikkakosol และ Numtong (2019)

3) ตัวบทคัมภีร์จยง 《中庸》 ฉบับภาษาจีนใช้ชื่อซุจางจี้จี้จู้ 《四书章句集注》 ชำระโดยจูซี ของ Gao Tian ปีคริสต์ศักราช 2011 ฉบับภาษาไทยใช้หนังสือคัมภีร์ต้าเสวีย (มหาวิทยาลัย) และจยง (ความเหมาะสมที่แน่นอน) ของ Sikkakosol และ Numtong (2019)

4) ตัวบท 《孟子》 ฉบับภาษาจีนใช้ชื่อชางจี้จี้จู่ 《四书章句集注》 ชำระโดยจูซีของ Gao Tian ปีคริสต์ศักราช 2011 ฉบับภาษาไทยใช้หนังสือคัมภีร์เมิ่งจื่อ ของ Limpanusorn (2015)

4. สร้างกรอบการวิเคราะห์โดยน่านิยามทฤษฎีพหุปัญญาของการคิดเนอร์เป็นกรอบในการจำแนกและตีความตัวบทจากคัมภีร์

5. วิเคราะห์ จำแนก และตีความตัวบท

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

สำหรับการถอดเสียงภาษาจีน อิงกับเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยของคณะกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย ฉบับสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์ดังกล่าวโดยละการขีดเส้นใต้หน่วยเสียงพยัญชนะต้น zh ch sh ที่ใช้ จ ; ฉ/ช และ ส/ซ ถ่ายทอดเสียง ตามเกณฑ์ข้อ 3.2 ที่ระบุว่าอนุโลมให้ละการขีดเส้นใต้ได้

ผลการวิจัย

1. คัมภีร์จตุรปกรณ์ 《四书》

คัมภีร์จตุรปกรณ์ 《四书》 เกิดขึ้นในราชวงศ์ซ่งใต้ มีการรวบรวมโดยจูซี (朱熹) โดยแบ่งออกเป็นคัมภีร์ 4 เล่ม ได้แก่ ตำเสวีย 《大学》 จงยง 《中庸》 หลุนอี่ว 《论语》 และ เมิ่งจื่อ 《孟子》 คัมภีร์ทั้งสี่เล่มนี้อธิบายแนวคิดหลักของลัทธิขงจื๊อจากมุมมองที่แตกต่างกัน และคัมภีร์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และการปกครองประเทศ เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข จูซีทำการรวบรวมและทำความเข้าใจ ทั้งเพิ่ม ลบ แก้ไข และปรับปรุงคัมภีร์ทั้งสี่เล่ม จูซีกล่าวว่าลำดับที่เหมาะสมแก่การศึกษาคำอธิบายประกอบในคัมภีร์จตุรปกรณ์ทั้งสี่เล่ม ควรเริ่มศึกษาจาก ตำเสวีย 《大学》 ก่อน จากนั้นจึงเป็น เมิ่งจื่อ 《孟子》 และจงยง 《中庸》 ตามลำดับ (Zhu, 2023, pp. 185-186)

ก่อนเกิดการปฏิรูปคัมภีร์จตุรปกรณ์จูซีพบว่า การศึกษาคัมภีร์แบบดั้งเดิมไม่สามารถเชื่อมโยงปลูกฝังคุณธรรมและดูแลจิตใจกับการปกครองสังคมเข้าด้วยกันได้ จึงเห็นควรปรับปรุงระบบคัมภีร์ของลัทธิขงจื๊อขึ้นมาใหม่ จูซีแนะนำให้เริ่มศึกษาจากคัมภีร์ตำเสวียเพื่อกำหนดกรอบ แล้วศึกษาคัมภีร์หลุนอี่วเพื่อวางรากฐาน จากนั้นศึกษาคัมภีร์เมิ่งจื่อเพื่อสังเกตการขยายความ และสุดท้ายศึกษาคัมภีร์จงยงเพื่อแสวงหาความลึกซึ้งของคนโบราณ (Jiang, 2023) คัมภีร์จตุรปกรณ์ทั้งสี่เล่มมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ตำเสวีย 《大学》 เดิมทีเป็นบทหนึ่งในคัมภีร์หลี่จี้ (礼记) ต่อมาจูซี (朱熹) นำมาจัดทำเป็นคัมภีร์แยกต่างหาก ตอนที่รวมอยู่ในคัมภีร์หลี่จี้ไม่ได้แบ่งเป็นบทชัดเจน เมื่อจูซีคัดเลือกมารวมอยู่ในจตุรปกรณ์จึงได้ทำการแบ่งเนื้อหาเป็นสองตอนสำคัญ ได้แก่ ตอนต้น เรียกว่า จิง (经) คือ ตัวอรรถ เป็นวาทะของขงจื๊อที่เจิ้งจื่อถ่ายทอดมา และตอนปลาย เรียกว่า จ้วน (传) คือ อรรถาธิบาย เป็นคำอธิบายของเจิ้งจื่อที่บรรดาศิษย์จดบันทึกไว้ แบ่งเป็น 10 ตอน โดย 4 ตอนแรกเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของขอบเขตเนื้อหา ตอนที่ 5 เป็นสาระสำคัญของความดีสูงสุด ตอนที่ 6 กล่าวถึงรากฐานของการอบรมตนให้ชื่อตรงต่ออุดมคติ (Sikkakosol & Numtong, 2019, pp. 4, 20) คัมภีร์ตำเสวียยึดเอาแนวทางปลูกฝังคุณธรรมหมิงหมิงเต๋อ (明明德) เป็นแนวคิดหลักคือ เน้นความสำคัญของการปลูกฝังตนเอง เน้นการศึกษาวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความชอบธรรมธรรมาภิบาล และความสงบสุขในสังคม (Zhu, 2023, p. 185) จูซีได้สรุปลักษณะของคัมภีร์ตำเสวียไว้ว่า คัมภีร์ตำเสวียแตกต่างจากพระพุทธศาสนาตรงที่ไม่ได้อยู่แค่ในขอบเขตของการดูแลจิตใจแบบพุทธศาสนา แต่คัมภีร์ตำเสวียตั้งอยู่ในโครงสร้างพื้นฐานของลัทธิขงจื๊อที่เชื่อมโยงระหว่างตนเอง ครอบครัว สังคม และอารยประเทศด้วย (Jiang, 2023)

1.2 หลุนอี่ว 《论语》 หลุนอี่วเป็นบทสนทนาระหว่างขงจื๊อและลูกศิษย์ ถูกบันทึกโดย

ลูกศิษย์ของขงจื๊อ เป็นคัมภีร์ที่แสดงแนวคิดของขงจื๊อชัดเจนที่สุด หลุนอวี่มีเนื้อหาหลากหลายทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐศาสตร์ การศึกษา จริยธรรม และแง่มุมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิต เนื้อหาในคัมภีร์สะท้อนให้เห็นขนบธรรมเนียมทางสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน คัมภีร์หลุนอวี่ใช้ภาษาและถ้อยคำที่กระชับ ในความกระชับนี้จึงสร้างความท้าทายมากมายให้นักแปลและผู้สนใจศึกษาคัมภีร์หลุนอวี่ (Wang, 2024, p. 104) คัมภีร์หลุนอวี่เป็นคัมภีร์ที่เน้นการปฏิบัติและการฝึกฝนตนเองเป็นหลักเพื่อพัฒนาตนเองและการบำเพ็ญคุณธรรม คัมภีร์หลุนอวี่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากการศึกษาค้นคว้าและการอธิบายความหมายของคัมภีร์อื่นในยุคราชวงศ์ฮั่นและราชวงศ์ถัง (Jiang, 2023)

1.3 เมิ่งจื๊อ 《孟子》 คือ ปรัชญาอันหนึ่งของเมิ่งจื๊อนักปรัชญาคนสำคัญของสำนักขงจื๊อในยุคสงครามรัฐ เมิ่งจื๊อสืบทอดความคิดของขงจื๊อและนำมาพัฒนา จูชีนักปราชญ์ในยุคราชวงศ์ซ่งยกย่องและให้ความสำคัญกับเมิ่งจื๊อด้วยเหตุผลสองประการ ประการแรก จูชีเชื่อเรื่องสัญชาตญาณตามธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์ดีแต่กำเนิดเหมือนที่เมิ่งจื๊อเชื่อ ประการที่สอง จูชียกย่องหลักคำสอนเรื่องการบำเพ็ญจิตใจและรู้จักธรรมชาติของเมิ่งจื๊อ และยกย่องคำสอนของเมิ่งจื๊อว่าควรเรียนรู้ที่จะรู้จักจิตใจและธรรมชาติของตนเองก่อนจึงลงมือปฏิบัติ (Jiang, 2023) คัมภีร์เมิ่งจื๊อเป็นหนึ่งในคัมภีร์สำคัญด้านการปกครองของจีน โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 7 เล่ม แต่ละเล่มแบ่งเป็นภาคต้นและภาคปลาย จึงสามารถกล่าวได้อีกแบบว่ามีทั้งหมด 14 เล่ม แต่ละเล่มประกอบด้วยคำสอน สุภาษิต ข้อความแสดงทัศนะ บทความสั้นและบทความยาว (Limpanusorn, 2015, p. 33) คัมภีร์เมิ่งจื๊อใช้รูปแบบการเขียนสองรูปแบบเพื่อแสดงความคิดของเมิ่งจื๊อ ได้แก่ รูปแบบบทสนทนาและรูปแบบคำพูด โดยทั้งสองรูปแบบมีความสัมพันธ์ การแยกส่วนบทสนทนาแสดงออกถึงความคิดของเมิ่งจื๊ออย่างชัดเจน

คล้ายกับรูปแบบของคัมภีร์หลุนอวี่ คัมภีร์เมิ่งจื๊อมีการเชื่อมโยงหลักการแต่ละบททั้งภาคต้นและภาคปลาย มีเนื้อหาที่ค่อนข้างเข้มข้น จึงเป็นคัมภีร์ที่วางแนวคิดการปกครองค่อนข้างสมบูรณ์ (Hou, 2023, p. 18)

1.4 จงยง 《中庸》 เดิมทีเป็นหนึ่งในคัมภีร์หลี่จี้ (礼记) เขียนโดยจื๊อซื่อ (子思) ผู้เป็นหลานชายของขงจื๊อ จงยงเป็นคัมภีร์ที่เกี่ยวกับหลักคำสอนเรื่องการกระทำอันสมควรอย่างพอเหมาะสามารถใช้อธิบายความคิดของขงจื๊อในเรื่องความเหมาะสม เมื่อต้องรับมือกับความขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ ต้องเรียนรู้ที่จะเป็นกลางและถูกต้อง จูชีกล่าวว่า เนื้อหาหลักของคัมภีร์จงยงอธิบายถึงธรรมวิธี จูชีมองว่าแนวทางการบำเพ็ญจิตใจในคัมภีร์จงยงจะสามารถบรรลุการเชื่อมโยงระหว่างการทำดีจิตใจกับการปกครองบ้านเมืองได้อย่างแท้จริง (Jiang, 2023) ความหมายของ “จงยง” ไม่ได้ระบุไว้ตรง ๆ “จง” หมายถึง ไม่โอนเอียงอคติ “ยง” หมายถึง เป็นปกติและไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีการตีความที่มีนัยถึงว่า “จง” เป็นวิถีแห่งธรรมอันเที่ยงแท้แห่งใต้หล้า “ยง” คือ หลักการแห่งใต้หล้าที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง (Gao, 2011, p. 19) จูชีได้แบ่งเนื้อหาในหนังสือจงยงออกเป็น 33 บท โดยมีการกำกับเลขประจำบทไว้ตอนท้ายของแต่ละบทมีการเขียนตัวบทและคำอธิบาย (Sikkakosol & Numtong, 2019, pp. 24-25)

2. การวิเคราะห์เขาวนปัญญาของขงจื๊อที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปรภรณ์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการดเนอร์

จากการนำนิยามทฤษฎีพหุปัญญาของการดเนอร์เป็นกรอบในการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้านเขาวนปัญญาของขงจื๊อที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปรภรณ์ ผู้วิจัยพบว่า ขงจื๊อมีการเรียนรู้ด้านเขาวนปัญญาตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญาของการดเนอร์อย่างชัดเจนทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และ ด้านการเข้าใจตนเอง สรุปได้ดังตารางที่ 1

Table 1 Table Illustrating Confucius' Intellectual Learning in the Four Books through the Framework of Gardner's Theory of Multiple Intelligences

The Cognitive Foundations of Confucian Learning as Reflected in the Four Books							
Linguistic Intelligence	Logical-Mathematical Intelligence	Spatial Intelligence	Musical Intelligence	Bodily-Kinesthetic Intelligence	Interpersonal Intelligence	Intrapersonal Intelligence	Naturalistic Intelligence
√	-	-	√	-	√	√	-

อนึ่ง ผู้วิจัยพบอีกว่า ตัวบทในคัมภีร์ จตุรปกรณ์ทั้งสี่เล่มมีการจดบันทึกแตกต่างกัน จูซี (朱熹) ผู้ชำระคัมภีร์ตำเสวียในสมัยราชวงศ์ซ่ง กล่าวว่า ตัวบทในคัมภีร์ตำเสวียเป็นตัวบทที่ถ่ายทอดจากคำพูดของขงจื๊อ โดยเจิ้งจื่อเป็น ผู้ถ่ายทอดคัมภีร์ หลุนอี่ว เป็นคัมภีร์ที่บันทึกคำกล่าวของขงจื๊อโดย ลูกศิษย์เป็นผู้บันทึก คัมภีร์จิงยงเขียนโดยจื่อซือหลาน ของขงจื๊อซึ่งเป็นลูกศิษย์ของเจิ้งจื่อ นักปราชญ์สำนัก ขงจื๊อส่วนเม้งจื่อเป็นคัมภีร์ที่เม้งจื่อขยายความคำสอน ของขงจื๊อตามทัศนะของเม้งจื่อ ฉะนั้นการอธิบาย แนวคิดการเรียนรู้แบบชาวชานปัญญาด้านภาษาที่ปรากฏในคัมภีร์ ทั้งสี่เล่มอาจไม่ใช่คำพูดของขงจื๊อโดยตรงทั้งหมด หากแต่ทั้งหมดเป็นแนวคิดของขงจื๊อที่ถูกถ่ายทอดต่อมา

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ด้านชาวชานปัญญาของขงจื๊อกับทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์

จากผลการวิเคราะห์ชาวชานปัญญาของขงจื๊อ ที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปกรณ์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของ

การ์ดเนอร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ด้านชาวชานปัญญาของขงจื๊อกับทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ที่พบทั้ง 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ด้านภาษา

การเรียนรู้ด้านชาวชานปัญญาด้านภาษา ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ หมายถึง การแสดงออกทางความสามารถในการอ่าน-เขียน การพูดอภิปราย การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้คำศัพท์ การแสดงออกทางความคิด รวมถึงการประพันธ์ จากการศึกษาวิเคราะห์ ตัวบทในคัมภีร์จตุรปกรณ์กับกรอบการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่า ตัวบทสะท้อนถึงชาวชานปัญญาด้านภาษา อย่างชัดเจน ในตัวบทปรากฏความสามารถในการใช้ ภาษาและคำศัพท์ในการประพันธ์ เพื่อแสดงออกทาง ความคิดได้อย่างลึกซึ้ง มีความฉลาดทางภาษา มีการ ใช้ถ้อยคำที่งดงามและใช้คำที่สามารถโน้มน้าวใจ มี เหตุผลเชิงตรรกะมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดย สามารถสรุปลักษณะเด่นชาวชานปัญญาด้านภาษาของ ขงจื๊อที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปกรณ์ได้ดังตารางที่ 2

Table 2 Table Illustrating Confucius' Linguistic Intelligence in the Four Books through the Framework of Gardner's Theory of Multiple Intelligences

The Four Books	Salient Linguistic Features Identified in the Text
Daxue	The text demonstrates a concise linguistic style, incorporating explanatory exposition, and rhetorical questioning as primary communicative strategies.
Lunyu	The text employs descriptive exposition, systematic summarization, and inferential reasoning as key rhetorical strategies.
Zhongyong	The text demonstrates a concise linguistic style that relies on abstract conceptual explanation rather than concrete illustration.
Mengzi (Mencius)	The text incorporates comparative exposition, allegorical parables, metaphorical analogies, and systematic logical argumentation as central rhetorical strategies.

จากตารางข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า **คัมภีร์ต้าเสวีย** มีการใช้ภาษาที่กระชับ มีนัยสำคัญแฝงใช้คำถามเชิงย้อนถาม **คัมภีร์หลุนอ้ว** ใช้การพรรณนา การสรุปความ และการอนุมาน **คัมภีร์จงยง** ภาษากระชับ เป็นนามธรรม สื่อความหมายและแนวคิด ชัดเจน **คัมภีร์เม็งจื่อ** ใช้การเปรียบเทียบ นิทานอุปมาอุปไมย และการถกเถียงเชิงตรรกะ

ผู้วิจัยได้ทำสรุปตัวอย่างตัวบทที่ปรากฏ
 เขาวนปัญญาด้านภาษาของขงจื้อในคัมภีร์จตุรปกรณ์
 ผ่านกรอบทฤษฎีพหุปัญญาของการัดเนอร์ ดังตารางที่ 3

Table 3 Table Presenting Selected Textual Examples Demonstrating Confucius' Linguistic Intelligence in the Confucian Four Books through the Framework of Gardner's Theory of Multiple Intelligences

The Four Books	Chapter / Section	Textual Example	Thai Translated Text
Daxue	Opening section of the canonical text (jingwen)	大学之书，古之大学所以教人之法也。盖自天降生民，则既莫不与之以仁义礼智之性矣。然其气质之禀或不能齐，是以不能皆有以知其性之所有而全之也。(Gao, 2011 p. 2)	“วิถีแห่งมหาศึกษาอยู่ที่ ทำให้คุณธรรม (ที่ฟ้าประทานมาแก่เรา) แจ่มจรัส (แก่ผู้อื่น) เป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นปรับปรุงตนเป็นคนใหม่ (ที่ดีงาม) จนตั้งอยู่ในความดีเลิศ” (Sikkakosol & Numtong, 2019, p. 7)

Table 3 Table Presenting Selected Textual Examples Demonstrating Confucius' Linguistic Intelligence in the Confucian Four Books through the Framework of Gardner's Theory of Multiple Intelligences

The Four Books	Chapter / Section	Textual Example	Thai Translated Text
Lunyu	Lunyu 1:6	子曰：“弟子入则孝，出则弟，谨而信，泛爱众，而亲仁。行有余力，则以学文”。(Li, 2004 p. 33)	อาจารย์กล่าวว่า “ผู้เยาว์ เมื่ออยู่บ้านกตัญญู เมื่ออยู่ข้างนอกเชื่อฟังพี่ ระมัดระวังและซื่อสัตย์ เปี่ยมด้วยความรักต่อทุกคน ใกล้ชิดมนุษยธรรม เมื่อได้ทำสิ่งเหล่านี้แล้ว หากยังมีกำลัง ก็ใช้เพื่อศึกษาอักษรศาสตร์” (Satha-anand, 2019, p. 320)
Zhongyong	Zhongyong 23 refers to the Way of Humanity	其次致曲，曲能有诚，诚则形，形则著，著则明，明则动，动则变，变则化，唯天下至诚为能化。(Gao, 2011 p. 34)	“ผู้ถดลงมามุ่งมั่นเพียงด้านหนึ่ง เพียงด้านหนึ่งก็อาจบรรลุถึงความสัตย์จริง สัตย์จริงย่อมปรากฏภายนอก ปรากฏภายนอกย่อมแจ่มชัด แจ่มชัดย่อมกระจ่าง กระจ่างย่อมสะท้อน สะท้อนย่อมเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงย่อมเกิดการสั่งสอน สัตย์จริงที่สุดในได้ฟ้าจึงทำได้ถึงขั้นสั่งสอนอบรม” (Sikkakosol & Numtong, 2019, p. 46)
Mengzi (Mencius)	Mengzi (Mencius), Book 7	孟子曰：“尽其心者，知其性也。知其性，则知天矣。存其心，养其性，所以事天也。夭寿不贰，修身以俟之，所以立命也。”(Gao, 2011 p. 327)	เม้งจื๊อกล่าวว่า “เจนนใจในจิตตน ย่อมรู้จักธาตุแท้แห่งตน “เมื่อรู้จักธาตุแท้แห่งตน ย่อมรู้จักฟ้า “การธำรงรักษาจิตของตนไว้ให้อยู่และบำรุงเลี้ยง ธาตุแท้ไว้ให้ ดังนั้น ก็คือการปฏิบัติรับใช้ต่อฟ้า “อายุจะยาวหรือจะสั้นก็ไม่หวั่นไหว บำเพ็ญตัวคนรอคอยไว้ นั่นคือที่สถิตมันต่อชะตาชีวิต” (Limpanusorn, 2015, p. 276)

จากตัวอย่างในตารางข้างต้นพบว่า ในคัมภีร์จตุรปรกณปรากฏเขาวนปัญญาด้านภาษาชัดเจน โดยปรากฏการประพันธ์ที่ใช้ภาษากระชับแต่แฝงนัยสำคัญทำให้ต้องคิดตีความ ทั้งนี้ในบรรดาจตุรปรกณสี่เล่ม คัมภีร์เม้งจื๊อเป็นคัมภีร์ที่เม้งจื๊อขยายความคำสอนของขงจื๊อตามทัศนะของเม้งจื๊อ เช่นนั้น ข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์เม้งจื๊อจึงไม่เพียงแต่สะท้อนถึงเขาวนปัญญาด้านการใช้ภาษาและการประพันธ์ของขงจื๊อ แต่ยังสะท้อนเขาวนปัญญาด้านภาษาของเม้งจื๊อด้วย

3.2 ด้านดนตรี

ผู้วิจัยพบว่า ตัวบทที่แสดงถึงเขาวนปัญญาด้านดนตรีของขงจื๊อตามแนวคิดการ์ดเนอร์ ปรากฏในคัมภีร์หลุนอืว 11 ตัวบท คัมภีร์เม้งจื๊อ

1 ตัวบท ซึ่งในตัวบทในคัมภีร์หลุนอืวสะท้อนว่าขงจื๊อให้ความสำคัญมากกับดนตรีในงานพิธีตามจารีต หรือที่เรียกว่า หลี่เยว่ (礼乐) ขงจื๊อเชื่อว่านิสัยของมนุษย์สามารถปลูกฝังได้โดยอาศัยกวีนิพนธ์ สามารถสืบทอดธำรงให้มั่นคงได้ด้วยจารีตประเพณี และสามารถทำให้มนุษย์สมบูรณ์ได้ด้วยดนตรี ขงจื๊อใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะและปลูกฝังจารีตธรรมเนียมที่ตนยึดถือและศรัทธา ขงจื๊อเปรียบเทียบคุณค่าของการมีอยู่ซึ่งเสียงดนตรีกับการรักษาจารีต และตัวบทในคัมภีร์เม้งจื๊อสะท้อนถึงสะท้อนแนวคิดการแบ่งปันความสุขระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน โดยมีตัวบทและการอภิปรายดังนี้

ตัวบทหลุนอี่ว 3:3 子曰：“人而不仁，如礼何？人而不仁，如乐何？”(Li, 2004, p. 79) อาจารย์กล่าวว่า “เป็นมนุษย์แต่ไร้มนุษยธรรม มีอะไรเกี่ยวข้องกับ หลี่ได้เล่า เป็นมนุษย์แต่ไร้มนุษยธรรม มีอะไรเกี่ยวข้องกับดนตรีได้เล่า” (Satha-anand, 2019, p. 328)

ตัวบทหลุนอี่ว 3:23 子语鲁大师乐。曰：“乐其可知也：始作，翕如也；从之，纯如也，皦如也，绎如也，以成。”(Li, 2004, p. 102) อาจารย์กล่าวกับมหาศิตาจารย์แห่งรัฐหลู่ว่า “ดนตรีเป็นสิ่งที่รู้ได้ เมื่อเริ่มให้เน้นความพร้อมเพรียง จากนั้นให้มีลูกเล่นที่ชัดเจนคล่องจองและต่อเนื่องจนจบเพลง” (Satha-anand, 2019, p. 336)

ตัวบทหลุนอี่ว 3:25 子谓韶，“尽美矣，又尽善也。”谓武，“尽美矣，未尽善也。”(Li, 2004, p. 104) อาจารย์กล่าวถึงนาฏยลีลา เสว่า “งดงามไร้ที่ติ อีกทั้งดีงามโดยสมบูรณ์ ส่วนนาฏยลีลา อยู่ นั้น งดงามไร้ที่ติแต่ไม่ดีงามโดยสมบูรณ์” (Satha-anand, 2019, p. 336)

ตัวบทหลุนอี่ว 7:14 子在齐闻韶，三月不知肉味。曰：“不图为乐之至于斯也！”(Li, 2004, p. 199) เมื่อครั้งที่อยู่รัฐฉี อาจารย์ได้ฟังดนตรีเสา หลังจากนั้นก็ไม่รู้รสชาติเป็นเวลาสามเดือน อาจารย์กล่าวว่า “เราไม่เคยคิดมาก่อนว่าดนตรีจะดีเลิศได้ถึงปานนี้” (Satha-anand, 2019, p. 386)

ตัวบทหลุนอี่ว 8:8 子曰：“兴于诗，立于礼，成于乐。”(Li, 2004, p. 230) อาจารย์กล่าวว่า “กระตุ้นเร้าด้วยกวีนิพนธ์ ตั้งมั่นด้วยหลี่ สำเร็จด้วยดนตรี” (Satha-anand, 2019, p. 402)

ตัวบทหลุนอี่ว 11:1 子曰：“先进于礼乐，野人也；后进于礼乐，君子也。如用之，则吾从先进。”(Li, 2004, p. 291) อาจารย์กล่าวว่า “สมัยก่อนผู้ที่เข้าถึงดนตรีและขนบจารีตเป็นคนป่า สมัยหลังนี้ ผู้เข้าถึงดนตรีและขนบจารีตเป็นวิญญูชน หากมีโอกาสใช้ เราจะตามคนสมัย

ก่อน” (Satha-anand, 2019, p. 440)

ตัวบทหลุนอี่ว 14:12 子路问成人。子曰：“若臧武仲之知，公绰之不欲，卞庄子之勇，冉求之艺，文之以礼乐，亦可以为成人矣。”(Li, 2004, p. 385) จื่อลู่ถามถึงการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อาจารย์กล่าวว่า “มีความรู้อย่างแจ่มแจ้ง ปลอดความอยากอย่างงกชักล่าหาญอย่างจงจื่อแห่งเมืองเปียน สามารถศิลปะรอบด้านอย่างหฺร่านฉิว กล่อมเกลียดด้วย หลี่ ดนตรี สามารถทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” (Satha-anand, 2019, p. 496)

ตัวบทหลุนอี่ว 16:2 孔子曰：“天下有道，则礼乐征伐自天子出；天下无道，则礼乐征伐自诸侯出。自诸侯出，盖十世希不失矣；自大夫出，五世希不失矣；陪臣执国命，三世希不失矣。天下有道，则政不在大夫。天下有道，则庶人不议。”(Li, 2004 p. 453) ขงจื่อ กล่าวว่า “เมื่อแผ่นดินมีเต๋า หลี่ ดนตรี และการทหารก็ออกจากโอรสสวรรค์ตามครรลอง เมื่อแผ่นดินไร้ เต๋า หลี่ ดนตรี และการทหารก็ออกมาจากเจ้านครเมื่อออกจากเจ้านครน้อยนักที่จะไม่สูญสลายไปภายในสิบชั่วคน เมื่อออกจากขุนนางน้อยนักที่จะไม่สูญสลายไปภายในห้าชั่วคนเมื่อใช้อำนาจร่วมกับข้าราชการบริพารน้อยนักที่จะไม่สูญไปภายในสามชั่วคน” (Satha-anand, 2019, p. 534)

ตัวบทหลุนอี่ว 16:5 孔子曰：“益者三乐，损者三乐。乐节礼乐，乐道人之善，乐多贤友，益矣。乐骄乐，乐佚游，乐宴乐，损矣。”(Li, 2004, p. 458) ขงจื่อ กล่าวว่า “มีความรื่นรมย์สามแบบที่เป็นประโยชน์มีความรื่นรมย์สามแบบที่นำสู่ความเสื่อม รื่นรมย์ในการแยกแยะ หลี่ และดนตรี รื่นรมย์ในความคิดของบุคคลแห่งเต๋า รื่นรมย์ในการมีกัลยาณมิตรจำนวนมากเป็นประโยชน์ ส่วนความรื่นรมย์ในความสนุกคะนอง รื่นรมย์ในการท่องเที่ยวเร่ร่อนเปื่อย รื่นรมย์ในการกินดื่ม นำสู่ความเสื่อม” (Satha-anand, 2019, p. 537)

ตัวบทหลุนอี่ว 17:11 子曰：“礼云礼云，玉帛云乎哉？乐云乐云，钟鼓云乎哉？” (Li, 2004, p. 479) อาจารย์กล่าวว่า “หลี่ หลี่! มีความหมายเพียงแค่แก้วมณีและผ้าแพรพรรณหรือดนตรี! ดนตรี! มีความหมายเพียงแค่กลองระฆังหรือ” (Satha-anand, 2019, p. 550)

ตัวบทหลุนอี่ว 17:21:1-5 宰我问：“三年之丧，期已久矣。君子三年不为礼，礼必坏；三年不为乐，乐必崩。旧谷既没，新谷既升，钻燧改火，期可已矣。”子曰：“食夫稻，衣夫锦，于女安乎？”曰：“安。”“女安，则为之！夫君子之居丧，食旨不甘，闻乐不乐，居处不安，故不为也。今女安，则为之！”宰我出。子曰：“予之不仁也！子生三年，然后免于父母之怀。夫三年之丧，天下之通丧也，予也有三年之爱于其父母乎！” (Li, 2004, p. 487) โจ้วถามว่า “การไว้ทุกข์สามปีนั้น ไม่นานเกินไปหรือ” “วิญญูชนไม่ถือ หลี่ สามปี หลี่ ย่อมเสื่อม ไม่ฝึกดนตรีสามปี ดนตรีย่อมเสียหาย” “ข้าวเก่าก็หมดไป ข้าวใหม่ก็ออกมาแล้ว ไม้ที่ใช้สตีดไฟก็เปลี่ยน ปีเดียวก็นานพอแล้ว” อาจารย์ กล่าวว่า “(เมื่อหนึ่งปีผ่านไป) เจ้ากินข้าวดี ๆ สวมใส่อาภรณ์งามได้อย่างสบายใจหรือ” โจ้วกล่าวว่า “สบายใจ” “หากเจ้าสบายใจ ก็จงทำเถิด แต่ว่าวิญญูชนเมื่อกำลังไว้ทุกข์ กินก็ไม่อร่อย ฟังดนตรีก็ไม่ไพเราะ แม้จะนั่งจะนอนก็ไม่สบายใจ ดังนั้นจึงไม่ทำ บัดนี้เจ้าสบายใจก็จงทำเถิด” (Satha-anand, 2019, p. 554)

ตัวบทเมิ่งจื่อ หนึ่งในข้อความที่ปรากฏในเล่มสมุดที่ 1 เหลียงฮู่หวัง ภาคปลาย 孟子见于王曰：“王尝语庄子以好乐，有诸？”王变乎色，曰：“寡人非能好先王之乐也，直好世俗之乐耳。”曰：“王之好乐甚，则齐其庶几乎！今之乐犹古之乐也。”曰：“可得闻与？”曰：“独乐乐，与人乐乐，孰乐？”曰：“不若与人。”曰：“与少乐乐，与众乐

乐，孰乐？”曰：“不若与众。”“臣请为王言乐：为，去声。此以下，皆孟子之言也。今王鼓乐于此，百姓闻王钟鼓之声，管龠之音，举疾首蹙頞而相告曰：‘吾王之好鼓乐，夫何使我至于此极也？父子不相见，兄弟妻子离散。’今王田猎于此，百姓闻王车马之音，见羽旄之美，举疾首蹙頞而相告曰：‘吾王之好田猎，夫何使我至于此极也？父子不相见，兄弟妻子离散。’此无他，不与民同乐也。” (Zhu, 2011, pp. 198-199) เมิ่งจื่อได้เข้าเฝ้าราชา ฉีเซวียนหวัง ถามว่า “พระองค์เคยมีดำรัสต่อจวงเป๋ว่าทรงโปรดปรานดนตรีเป็นเช่นนั้นหรือพระเจ้าข้า”

องค์ราชาสีพักตร์เปลี่ยน ดำรัสตอบว่า “เราไม่สามารถชื่นชมดนตรีการของบุรพกษัตริย์ได้ เราเพียงแต่ชอบการดนตรีของชาวบ้านชาวเมืองทั่วไปเท่านั้น”

“ความโปรดปรานดนตรีของพระองค์ หากมีมากพอแคว้นฉีแห่งนี้ก็ย่อมมีที่หวัง ดนตรีการของปัจจุบันก็เหมือนกันกับดนตรีของโบราณ”

“เราขอฟังเหตุผลโดยละเอียดได้หรือไม่”

เมิ่งจื่อจึงกล่าวว่า

“การชื่นชมรสดนตรีแต่เพียงลำพัง กับการชื่นชมร่วมกับผู้คน อย่างใดจะรื่นรมย์กว่ากัน”

“ชื่นชมร่วมกับผู้คน ย่อมรื่นรมย์กว่า”

“ชื่นชมร่วมกับคนหมู่น้อย กับการชื่นชมร่วมกับคนหมู่มาก อย่างใดจะรื่นรมย์กว่ากัน”

“ชื่นชมร่วมกับคนหมู่มาก ย่อมรื่นรมย์กว่า”

“ข้าฯ ขออนุญาตกล่าวเกี่ยวกับความรื่นรมย์ดังนี้ เมื่อพระองค์ประโคมฆ้องกลองดนตรีการอยู่ ณ ที่นี้ในบัดนี้ แล้วเหล่าพลกนิกรทั้งหลายเมื่อได้สดับเสียงฆ้องกลอง เสียงเพียงอื้อของพระองค์ ก็ปวดเคียรเวียนเกล้ากล่าวแก่กันด้วยคิ้วขมวดว่า ‘องค์ราชาของพวกเราโปรดปรานการดนตรี แล้วโยทิ้งให้พวกเรา

ตกอยู่ในสถานะที่สุดเช่นนี้ พ่อลูกไม่อาจพบกัน พี่น้อง ลูกเมียต้องพลัดพรากจากกัน’ (Limpanusorn, 2015, pp. 24-25)

จากการศึกษาตัวบทในคัมภีร์หลุนอี่ว ที่ปรากฏเขาวนัปัญหาด้านดนตรีพบว่า ขงจื๊อใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างจิตสำนึกและการตระหนักรู้ในคุณธรรมและจารีต จารีตที่กล่าวนั้น หมายถึงจารีตในราชวงศ์โจว ซึ่งเป็นจารีตธรรมที่ขงจื๊อยกย่องเชิดชูว่าเหมาะสมและสมควรธำรงและปฏิบัติตาม ขงจื๊อใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือเป็นตัวชี้วัดคุณภาพจิตใจของคนและเรียนรู้ความรื่นรมย์ในความสุขของบุคคล กล่าวคือ ผู้ที่เข้าไม่ถึงดนตรี ไม่เปิดใจเรียนรู้หรือไม่ทำศึกษาความรื่นรมย์ในดนตรีนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่เข้าไม่ถึงหลักคุณธรรมที่ถ่องแท้

นอกจากนั้นยังพบว่า ตัวบทในคัมภีร์เมิ่งจื๊อที่ปรากฏเขาวนัปัญหาด้านดนตรีสะท้อนแนวคิดการแบ่งปันความสุขระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน อันเป็นแนวคิดที่สำคัญของการปกครองด้วยมนุษยธรรม ตัวบทสะท้อนว่าเมิ่งจื๊อไม่ได้มองดนตรีเป็นเพียงความบันเทิงส่วนบุคคล แต่เป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนและสร้างสรรค์คุณธรรมทางการปกครอง โดยเน้นการมีความสุขร่วมกัน ในตอนหนึ่งของตัวบท เมิ่งจื๊อถามกษัตริย์ เหลียงฮู่หวังว่า “การขึ้นชมรสดนตรีแต่เพียงลำพัง กับการขึ้นชมร่วมกับผู้คน อย่างใดจะรื่นรมย์กว่ากัน” คำถามนี้สะท้อนชัดว่าเมิ่งจื๊อให้ความสำคัญของคุณค่าความสุขที่ในการฟังดนตรีแบบที่ได้มีส่วนร่วมและมีความสุขไปด้วยกัน

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ขงจื๊อและเมิ่งจื๊อต่างเห็นว่าดนตรีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างจิตสำนึกและการตระหนักรู้ในคุณธรรมของคนทุกชนชั้น

3.3 ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ผู้วิจัยพบว่าถึงเขาวนัปัญหาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นของขงจื๊อตามแนวคิดการดเนอ์ เป็นพื้นฐานความคิดสำคัญของขงจื๊อ ขงจื๊อมีเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นสังคมพหุ

วัฒนธรรม คาดหวังให้ประชาชนตระหนักรู้และเข้าใจในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสมัยขงจื๊อได้แบ่งภาพรวมของสังคมและสังคมอื่นด้วยคำว่าอารยชนและอาณารยชน ขงจื๊อปลูกฝังรากฐานคุณธรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของการเข้าใจและเคารพผู้อื่นด้วยคุณธรรมชู่ (恕) กล่าวคือ แนวคิดไม่ประสงค์ได้รับสิ่งใด จงอย่าทำสิ่งนั้นแก่ผู้อื่น การปลูกฝังหัวใจสำคัญนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดระเบียบสังคมที่ขงจื๊อคาดหวัง ขงจื๊อสอนให้รู้จักคิดและพิจารณาไตร่ตรองต่อการประพฤติต่อผู้อื่นอยู่เสมอ ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นหัวใจหลักในการสร้างเขาวนัปัญหาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นคุณธรรมที่ขงจื๊อปลูกฝังเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

จากการวิจัยพบว่า ตัวบทที่แสดงถึงเขาวนัปัญหาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นในคัมภีร์จตุรปรกรณ์ผ่านกรอบทฤษฎีพหุปัญญาของการดเนอ์ มีทั้งหมด 6 ตัวบท พบในคัมภีร์หลุนอี่ว 5 ตัวบท และในคัมภีร์เมิ่งจื๊อ 1 ตัวบท มีรายละเอียดดังนี้

ตัวบทหลุนอี่ว 12:22 樊迟问仁。子曰：“爱人。”问知。子曰：“知人。” (Li, 2004, p. 296) ฝานฉือถามถึงมนุษยธรรม อาจารย์กล่าวว่า “รักมนุษย์” ฝานฉือถามถึงความรู้ อาจารย์กล่าวว่า “รู้จักมนุษย์” (Satha-anand, 2019, p. 470) ตัวบทนี้สะท้อนถึงด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยการรู้จักผู้อื่น ผ่านการทำความรู้จักผู้อื่น กล่าวคือ การเข้าใจผู้อื่นเพื่อสามารถรักผู้อื่นได้

ตัวบทหลุนอี่ว 15:24 子贡问曰：“有一言而可以终身行之者乎？”子曰：“其恕乎！己所不欲，勿施于人。” (Li, 2004, p. 369) จื่อกงถามว่า “มีคำคำเดียวไหม สามารถเป็นหลักปฏิบัติไปตลอดชีวิต” อาจารย์กล่าวว่า “คือ ชู่ หรือมิใช่?” สิ่งใดตนไม่ปรารถนาอย่าทำสิ่งนั้นกับผู้อื่น (Satha-anand, 2019, p. 523)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการเข้าใจผู้อื่นแบบที่เอาตนเป็นตัวตั้ง เริ่มจากการสำรวจตนให้ถ่องแท้ว่าสิ่งใดที่ตนมิชอบ

แล้วพึงระลึกว่าสิ่งนั้นก็สมควรทำต่อผู้อื่นเช่นกัน ชู เป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ขงจื๊อ บรรณา

ตัวบทหลุนอี่ว 1:2 有子曰：“其为人也孝弟，而好犯上者，鲜矣；不好犯上，而好作乱者，未之有也。君子务本，本立而道生。孝弟也者，其为仁之本与！” (Li, 2004, p. 30) อาจารย์ไหยวกกล่าวว่า “ผู้มีความกตัญญูและเชื่อฟังพี่น้องนั้นก็จะขัดขึ้นผู้บังคับบัญชา ผู้ที่ไม่ขัดขึ้นผู้บังคับบัญชาไม่มีเลยที่จะก่อความวุ่นวาย วิทยุชนใส่ใจในรากฐาน เมื่อรากฐานตั้งมั่นแล้ว เตา ก็เกิด ความกตัญญูและความเชื่อฟัง เป็นรากฐานแห่ง มนุษยธรรมแน่แท้กระมัง?” (Satha-anand, 2019, p. 306)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงด้านการสัมพันธ์ กับผู้อื่นในมิติของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและ ความสัมพันธ์ในระบบอาวุโส ขงจื๊อให้ความสำคัญต่อ ความกตัญญูต่อพ่อแม่และความเคารพซึ่งกันและกัน ใน พี่น้อง ภาษาจีนเรียกว่า เสี่ยวตี้ (孝弟) ขงจื๊อมองว่า ความกตัญญูต่อพ่อแม่และความเคารพซึ่งกันและกัน ใน พี่น้องเป็นรากฐานสำคัญของความเมตตาในมนุษย์และ การสร้างความกลมเกลียวในสังคม ฉะนั้น จะพบว่า เขาวนปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นของขงจื๊อแฝง นัยยะเรื่องความกตัญญู การให้ความเคารพต่อระบบ อาวุโสอย่างเหมาะสม มีมิติการพัฒนาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในมิติที่กว้างและซับซ้อน

ตัวบทหลุนอี่ว 12:16 子曰：“君子成人之美，不成人之恶。小人反是。” (Li, 2004 p. 292) อาจารย์กล่าวว่า “วิทยุชนเกื้อกูล คุณสมบัติที่ดีงามของผู้คน ไม่เกื้อกูลคุณสมบัติที่ เลวทราม เสี่ยวเหริน ทำตรงข้าม” (Satha-anand, 2019, p. 466)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงความฉลาดด้านการ สัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวคือ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมิใช่ เพียงการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ทั่วไป แต่ต้องสามารถ วิเคราะห์ข้อดีและความงดงามในตัวผู้อื่นได้ เพื่อเป็น

ปัจจัยในการสานต่อความสัมพันธ์ในเชิงลึกจนสามารถ เกื้อกูลกันได้ ซึ่งการเลือกจะเกื้อกูลนั้นวิทยุชนพึงต้อง ประเมินจากคุณสมบัติอันดีงามของบุคคลประกอบการ สนับสนุนเกื้อกูล

ตัวบทหลุนอี่ว 5:26 颜渊、季路侍。子曰：“盍各言尔志？”...子路曰：“愿车马衣轻裘与朋友共，敝之而无憾。” 颜渊曰：“愿无伐善，无施劳。” 子路曰：“愿闻子之志。”子曰：“老者安之，朋友信之，少者怀之。” (Li, 2004, p. 142) เหยียนหยวนและ จื่อลูอยู่ข้างอาจารย์ อาจารย์กล่าวว่า “ไหน เจ้าทั้งสอง ลองบอกปณิธานของเจ้าแต่ละคนให้เราฟังที” จื่อลู ตอบว่า “ปณิธานของศิษย์ คือ มีรถม้า มีเสื้อผ้าขนสัตว์ แพรพรรณ จะร่วมใช้กับมิตรสหาย หากของเหล่านั้น เสียหาย ก็จะไม่รู้สึกเสียดาย” เหยียนหยวนตอบว่า “ปณิธานของศิษย์คือ จะไม่โอ้อวดคุณความดี ไม่ โอ้อวดอ้างผลงานของตน” จื่อลูถามว่า “อยากฟังปณิธาน ของอาจารย์บ้าง” อาจารย์ตอบว่า “ปณิธานของเรา คือ ทำให้ผู้อาวุโสได้อยู่สงบ มิตรสหายไว้นือเชื่อใจกัน ผู้เยาว์หวังโยอาทรกัน” (Satha-anand, 2019, p. 364)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงด้านการสัมพันธ์ กับผู้อื่นในมิติของการแบ่งปัน ความห่วงใย และความ บรรณาติต่อผู้อื่นในทุกระดับความสัมพันธ์ เห็นได้ ชัดจากประโยค “อาจารย์ตอบว่า ปณิธานของเราคือ ทำให้ผู้อาวุโสได้อยู่สงบ มิตรสหายไว้นือเชื่อใจกัน ผู้เยาว์หวังโยอาทรกัน” ประโยคนี้สะท้อนการให้ความ สำคัญกับความสัมพันธ์ทุกระดับในชีวิต

ตัวบทเมิ่งจื่อ หนึ่งในข้อความที่ ปรากฏในเล่มสมุดที่ 2 กงซุนฉั่ว ภาคต้น 孟子曰：“人皆有不忍人之心。先王有不忍人之心，斯有不忍人之政矣。以不忍人之心，行不忍人之政，治天下可运之掌上。” (Zhu, 2011, p. 220)

เมิ่งจื่อกล่าวว่า “มนุษย์ล้วนมีจิต ซึ่งไม่อาจทนเห็นทุกข์ของมนุษย์ด้วยกันได้ เหล่า

บุรพกษัตริย์ก็มีจิตซึ่งไม่อาจทนเห็นทุกข์ของมนุษย์ด้วยกันได้ จึงเกิดระบอบปกครองอันไม่อาจทนเห็นทุกข์ของมนุษย์ได้ เมื่อใช้จิตซึ่งทนเห็นทุกข์ของมนุษย์มิได้ ไปดำเนินระบอบปกครองซึ่งทนเห็นทุกข์ของมนุษย์มิได้ การบำราบทั้งโลกหลักก็เป็นเรื่องที่ย่างดังของเล่นที่อยู่ในมือ” (Limpanusorn, 2015, pp. 65-66)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ปรากฏในคัมภีร์เมิ่งจื่อ จากตัวบทพบว่า เมิ่งจื่อมองความเห็นอกเห็นใจ เป็นแก่นแท้ของความป็นมนุษย์และเป็นรากฐานทางศีลธรรมของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3.4 ด้านการเข้าใจตนเอง

ผู้วิจัยพบว่า เซวณปัญญาด้านการเข้าใจตนเองของขงจื๊อในคัมภีร์จตุรปรกรณ์ตามกรอบแนวคิดการดเนออร์ มีตัวบทที่ปรากฏถึงการรู้จักตนเอง เข้าใจความรู้สึก ความคิด และความเชื่อของตนเอง รวม 7 ตัวบท พบในคัมภีร์ต้าเสวีย 1 ตัวบท ในคัมภีร์หลุนอวี่ 3 ตัวบท ในคัมภีร์จิงยง 2 ตัวบท และในคัมภีร์เมิ่งจื่อ 1 ตัวบท มีรายละเอียดดังนี้

ตัวบทต้าเสวียจิงเหวิน (经文) ตอนต้น “古之欲明明德于天下者，先治其国；欲治其国者，先齐其家；欲齐其家者，先修其身；欲修其身者，先正其心；欲正其心者，先诚其意；欲诚其意者，先致其知；致知在格物。” (Zhu, 2011, p. 5) แต่บุราณมาผู้ปรารถนาให้คุณธรรมเจิดจ้าไปได้ฟ้าย่อมต้องปกครองแคว้น (ของตน) ให้สงบสุขก่อน ผู้จักปกครองแคว้นให้สงบสุขได้ ต้องบริหารครอบครัวของตนให้เรียบร้อยก่อน ผู้จักบริหารครอบครัวให้เรียบร้อยได้ ต้องอบรมตนให้ดีก่อน ผู้ปรารถนาอบรมตนให้ดี ต้องทำจิตให้ถ่องเที่ยงก่อน การทำจิตให้ถ่องเที่ยงต้องเชื่อตรงต่ออุดมคติก่อน จักเชื่อตรงต่ออุดมคติได้ต้องถึงพร้อมด้วยปัญญา อันปัญญาย่อมเกิดจากความรู้แจ้งในเหตุผลของสรรพสิ่งก่อน (Sikkakosol & Numtong, 2019, p. 8)

ตัวบทนี้ในคัมภีร์จิงยงสะท้อนชัดเจน

ถึงการให้ความสำคัญต่อการเข้าใจตนเอง กล่าวคือ จะเป็นผู้ปกครองหรือทำการใหญ่ได้นั้น ต้องเกิดจากการบ่มเพาะตนเองให้ดีก่อน การบ่มเพาะตนเอง ภาษาจีนเรียกว่า ชิวเซิน (修身) เป็นหลักคิดที่ถือเป็นรากฐานของการจัดการสังคม ซึ่งการบ่มเพาะตนเองต้องอาศัยการแสวงหาความรู้และการศึกษาสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำกลับมาเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง

ตัวบทหลุนอวี่ 1:4 曾子曰：“吾日三省吾身：为人谋而不忠乎？与朋友交而不信乎？传不习乎？” (Li, 2004, p.32) อาจารย์เจิงกล่าวว่า “ทุก ๆ วันเราตรวจสอบตนเองในสามเรื่อง เมื่อทำเพื่อผู้อื่น ได้ทำด้วยความสัตย์ซื่อ รักดีหรือไม่ เมื่อคบมิตรสหาย ขาดสัจจะหรือไม่ เมื่อรับสืบทอดความรู้มา มิได้นำไปปฏิบัติหรือไม่” (Satha-anand, 2019, p. 307)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงการหมั่นตรวจสอบตนเองให้เป็นนิสัย หมั่นพินิจพิจารณาพฤติกรรมของตน โดยตัวบทแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบตนเองในมิติของความสัตย์ซื่อรักดี การถือสัจจะ การหมั่นนำความรู้ไปปฏิบัติ นั้นอาจกล่าวได้ว่าองค์ประกอบพื้นฐานในการสำรวจตนเองอาจเริ่มจากการมีคุณธรรม รู้จักซื่อสัตย์รักดี มีสัจจะ หมั่นศึกษาหาความรู้และนำไปปฏิบัติ

ตัวบทหลุนอวี่ 2:4 子曰：“吾十有五而志于学，三十而立，四十而不惑，五十而知天命，六十而耳顺，七十而从心所欲，不逾矩。” (Li, 2004, p. 51) อาจารย์กล่าวว่า “เมื่ออายุ 15 เราตั้งใจมั่นกับการร่ำเรียน เมื่ออายุ 30 เราตั้งหลักได้มั่นคงเมื่ออายุ 40 เราไม่พะวงสงสัย เมื่ออายุ 50 เรารู้บัญญัติสวรรค์ เมื่ออายุ 60 หูของเราฟังโดยไม่หวั่นไหว เมื่ออายุ 70 เราทำตามใจปรารถนาได้โดยไม่ละเมิดครรลอง” (Satha-anand, 2019, p. 317)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงการพิจารณาตนสำรวจตน และการวางแผนชีวิตของขงจื๊อ ตัวบทนี้บรรยายความตั้งใจในการวางแผนให้กับชีวิต อนึ่ง

เป็นแผนชีวิตที่ชวนใครคิดว่า ต้องรู้จักตนมากแค่ไหน จึงจะสามารถมองตนในวันข้างหน้าได้อย่างไม่ลืมหูลืมตา

ตัวบทหลุนอี่ว 4.14子曰：“不患无位，患所以立。不患莫己知，求为可知也。” (Li, 2004, p.113) อาจารย์กล่าวว่า “ไม่วิตกว่าจะไม่มีตำแหน่ง แต่วิตกว่าจะไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ไม่วิตกว่าจะไม่ใช่ที่รู้จักแต่พยายามทำตัวให้มีคุณค่า ควรแก่การรู้จัก” (Satha-anand, 2019, p. 317)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงการหาคำตอบจากภายใน แฝงคติการพิจารณาถึงคุณค่าที่แท้จริงของตนเองก่อนจะแสวงหาการยอมรับจากภายนอก ซึ่งการพิจารณาตนได้ในมิตินี้ต้องอาศัยการเปิดใจยอมรับในตนเอง อาศัยสติในการพินิจพิจารณาคุณค่าในตนเอง เป็นตัวบทที่สะท้อนความสำคัญของการเข้าใจตนเองได้อย่างชัดเจน

ตัวบทจยง บทที่ 1 “是故君子戒慎乎其所不睹，恐惧乎其所不闻。莫见乎隐，莫显乎微，故君子慎其独也。” (Zhu, 2011, pp. 19-20) “วิญญูชนพึงระวังตนในที่ซึ่งคนไม่เห็นวิตกในที่ซึ่งคนไม่ได้ยิน ไม่มีที่ใดกระจางเท่าที่เร้นลับ ไม่มีเรื่องใดชัดแจ้งเท่าเรื่องกระจิริด วิญญูชนจึงพึงระวังตนเมื่ออยู่ลำพัง” (Sikkakosol & Numtong, 2019, p. 33)

ตัวบทนี้สะท้อนการพิจารณาตนแม้ในยามที่ไร้ผู้อื่นมองก็ควรคงไว้ซึ่งการตระหนักรู้ในตนเอง หมั่นศึกษาควบคุมตนเอง ให้อยู่เหนือสิ่งยั่วจากภายนอก

ตัวบทจยง บทที่ 14 “君子素其位而行，不愿乎其外。素富贵，行乎富贵；素贫贱，行乎贫贱...” (Zhu, 2011, pp. 19-20) “วิญญูชนกระทำสอดคล้องกับสถานะ ไม่กระทำนอกขอบเขต เมื่อร่ำรวยสูงศักดิ์ กระทำเยี่ยงผู้ร่ำรวยสูงศักดิ์ เมื่อยากแค้นต่ำต้อย กระทำเยี่ยงผู้ยากแค้นต่ำต้อย...” (Sikkakosol & Numtong, 2019, p. 38)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงการรู้จักตนเองในมิติของความในเข้าใจสถานะและบทบาทของตนเอง

รู้จักตนและพึงปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับสถานะและบทบาทของตน

ตัวบทเม้งจื่อ หนึ่งในข้อความที่ปรากฏในเล่มสมุดที่ 7 เจนจิต ภาคต้น 孟子曰：“万物皆备于我矣。反身而诚，乐莫大焉。强恕而行，求仁莫近焉。” (Zhu, 2011, p. 328) เม้งจื่อกล่าวว่า “สกลสิ่งทั้งปวงล้วนพร้อมอยู่ในตัวเราแล้ว “พินิจตนตามจริง คือ ความอภิมรย์ที่ไม่มีใดเกิน “พยายามปฏิบัติต่อคนตามที่ต้องการให้คนปฏิบัติต่อตน คือ วิธีแสวงมนุสสรรมที่ไม่มีหนทางอื่นใดใกล้เคียง” (Limpanusorn, 2015, p. 278)

ตัวบทนี้สะท้อนถึงการตรวจสอบตนเอง ในมิติของความซื่อสัตย์และจริงใจต่อตนเอง ในตัวบทปรากฏสำนวน 反身而诚 หมายถึง การกลับมาพิจารณาตนเองด้วยความซื่อสัตย์ไม่หลอกลวงตนเอง การสร้างคุณธรรมเริ่มจากการตรวจสอบตน เมื่อซื่อตรงต่อตนเอง ก็จะสามารถซื่อตรงต่อครอบครัวและสังคม

ตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเขาวนปัญญาด้านการเข้าใจตนเองของขงจื่อ ที่ปรากฏในคัมภีร์จตุรปรกรณ์ตามกรอบความคิดของการ์ดเนอร์ เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างระบบความคิดและปลูกฝังคุณธรรม โดยขงจื่อมีเป้าหมายสูงสุดในการบ่มเพาะและพัฒนาคุณธรรมเพื่อการเป็นคนดีอย่างวิญญูชน คือ ผู้มีคุณธรรมและสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ขงจื่อมีการบูรณาการเขาวนปัญญาหลายด้านให้บรรลุเป้าประสงค์ทางศีลธรรม ให้ศีลธรรมเป็นแกนกลางของพหุปัญญา โดยการเรียนรู้ของขงจื่อมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านภาษาด้านดนตรี ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการเข้าใจตนเอง อย่างไรก็ตามความแตกต่างสำคัญระหว่างสองแนวคิดอยู่ที่เป้าหมายปลายทางของการบ่มเพาะ

และพัฒนาเขาวนปัญญา สำหรับการดเนอร์ มีเป้าหมายการพัฒนาและพัฒนาเพื่อให้บุคคลนำเขาวนปัญญาด้านต่าง ๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนของจ้อมองว่าเขาวนปัญญาเป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะคุณธรรม เพื่อสามารถสร้างสังคมที่สงบสุขสมานฉันท์

ผลการวิจัยในบทความนี้มีนัยสำคัญต่อการศึกษาในปัจจุบัน กล่าวคือ การศึกษาไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการพัฒนาความรู้ด้านวิชาการแต่ควรบูรณาการการพัฒนาพหุปัญญาร่วมกับการปลูกฝังคุณธรรม ควรนำแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก อย่างที่ Promsorn (2021) ได้กล่าวถึงลักษณะการเรียนรู้เชิงรุกจากปรัชญาขงจื้อที่ปรากฏในคัมภีร์หลุนอวี่ นำกลยุทธ์การสอนเชิงรุกแบบการกระตุ้น สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การถกเถียงและวิวาทะเชิงปรัชญามาพัฒนาและปลูกฝังตามคุณธรรมตามแนวคิดสอนและพัฒนาความแตกต่างของผู้เรียน ยินโฉซือเจี้ยว (因材施教) อย่างที่ Phramaha Somchai Mahaviro (2014)

กล่าวว่า ขงจื้อใช้วิธีสอนที่เหมาะสมตามความสามารถของศิษย์แต่ละคน ซึ่งเป็นแนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับการเน้นความแตกต่างของเขาวนปัญญาแต่ละบุคคลตามกรอบทฤษฎีของการดเนอร์ด้วย

การวิจัยนี้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาตะวันออกโบราณกับทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตกสมัยใหม่ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นถึงนัยสำคัญของการเชื่อมโยงด้วยบทกวีในปรัชญาตะวันออกโบราณกับทฤษฎีร่วมสมัยการวิจัยครั้งนี้เป็นการเปิดพื้นที่สนทนาทางวิชาการระหว่างปรัชญาตะวันออกโบราณกับทฤษฎีร่วมสมัย เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดด้านพหุปัญญาทางศีลธรรม ที่มุ่งการใช้เขาวนปัญญาหลายด้านเพื่อบรรลุเป้าหมายทางศีลธรรม

จากการวิจัยสามารถสรุปลักษณะเด่นทางด้านภาษา และจำนวนตัวบทที่ปรากฏการเรียนรู้ด้านเขาวนปัญญาของขงจื้อในคัมภีร์จตุรปรกณตามกรอบทฤษฎีการเรียนรู้แบบพหุปัญญาของการดเนอร์ ทั้ง 4 ด้านได้ดังตารางที่ 4

Table 4 Summary Table of Salient Linguistic Features and the Frequency of Textual Instances Reflecting Confucius' Cognitive Learning in the Four Books, Based on Gardner's Multiple Intelligences Theory

The Four Books	Salient Linguistic Features Identified in the Text	Musical Intelligence	Interpersonal Intelligence	Intrapersonal Intelligence
Daxue	The text demonstrates a concise linguistic style, incorporating explanatory exposition and rhetorical questioning as primary communicative strategies.	0	0	1
Lunyu	The text employs descriptive exposition, systematic summarization, and inferential reasoning as key rhetorical strategies.	11	5	3
Zhongyong	The text demonstrates a concise linguistic style that relies on abstract conceptual explanation rather than concrete illustration.	0	0	2

Table 4 Summary Table of Salient Linguistic Features and the Frequency of Textual Instances Reflecting Confucius' Cognitive Learning in the Four Books, Based on Gardner's Multiple Intelligences Theory (Cont.)

The Four Books	Salient Linguistic Features Identified in the Text	Musical Intelligence	Interpersonal Intelligence	Intrapersonal Intelligence
Mengzi (Mencius)	The text incorporates comparative exposition, allegorical parables, metaphorical analogies, and systematic logical argumentation as central rhetorical strategies.	1	1	1

จากผลการวิจัยและตารางสรุปข้างต้น สามารถอนุมานได้ว่า จำนวนตัวบทที่ปรากฏมาก มีนัยสำคัญว่าเป็นประเด็นที่ขงจื๊อให้ความสำคัญมาก ตารางแสดงข้อมูลด้านดนตรีในคัมภีร์หลุนอี่ว พบ 11 ตัวบท ในคัมภีร์เมิ่งจื๊อ 1 ตัวบท และด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น 5 ตัวบท สะท้อนว่าขงจื๊อให้ความสำคัญกับดนตรีและการสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก ข้อมูลจากผลการวิจัยสนับสนุนว่า ขงจื๊อเชื่อว่าสองด้านนี้มีความสำคัญต่อการสร้างมนุษย์และสร้างสังคมคุณธรรม ยังมีข้อมูลสนับสนุนอีกว่า ในทัศนะของขงจื๊อ ดนตรี ไม่ได้ใช้เพื่อความบันเทิง แต่เป็นส่วนหนึ่งของการบ่มเพาะคุณธรรมและทำให้สังคมสมานฉันท์ ขงจื๊อเชื่อว่าดนตรีสามารถหล่อหลอมอุปนิสัย อารมณ์จิต ดนตรีทำให้มนุษย์สมบูรณ์ ดังนั้น ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ปลูกฝังคุณธรรมและความกลมเกลียว นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวบทในคัมภีร์เมิ่งจื๊อปรากฏเขาวนปี่พญาด้านดนตรีที่สะท้อนแนวคิดการแบ่งปันความสุขระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน เมิ่งจื๊อมองว่าดนตรีเป็นเครื่องมือสำคัญที่สะท้อนและสร้างสรรค์คุณธรรมทางการปกครองโดยเน้นการมีความสุขร่วมกัน ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น ขงจื๊อใช้เหริน (仁) และหลี่ (礼) เป็นหัวใจสำคัญในการสัมพันธ์กับผู้อื่น การสัมพันธ์กับผู้อื่นในทัศนะของขงจื๊อไม่ใช่เพียงทักษะการสื่อสารหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น หากแต่

เป็นการสร้างสังคมคุณธรรมที่ยืนอยู่บนความรัก ความเข้าใจ และการเคารพผู้อื่น

ทั้งนี้ จากผลวิจัยทำให้อนุมานได้อีกว่า จำนวนตัวบทที่ปรากฏน้อยอาจไม่ได้หมายถึงสำคัญน้อย หากแต่จำนวนตัวบทที่ปรากฏน้อยสะท้อนการเน้นประเด็นเฉพาะ เช่น ด้านการเข้าใจตนเอง แม้มีจำนวนตัวบทไม่มาก แต่ผลการวิจัยสนับสนุนว่า การเข้าใจตนเอง เน้นการบ่มเพาะตน (修身) เป็นหัวใจสำคัญ ในประเด็นอื่นปรากฏจำนวนตัวบทน้อยเช่นกัน แต่ในตัวบทเหล่านั้นขงจื๊อใช้ถ้อยคำที่มีน้ำหนักมากต่อการตีความและ สอดแทรกแก่นคิด ฉะนั้น จำนวนตัวบทที่ปรากฏอนุมานได้ว่าเป็นการสะท้อนระดับความสำคัญของเขาวนปี่พญาในทัศนะขงจื๊อ โดยที่ปรากฏตัวบทมากอาจสะท้อนความสำคัญมาก ส่วนที่มีตัวบทน้อยอาจสะท้อนการเสริมแก่นคิด ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการตีความ

สรุปผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้านเขาวนปี่พญาของขงจื๊อในคัมภีร์จตุรปกรณ์ ผ่านกรอบทฤษฎีพหุปัญญาของการดเนอร์ มีความสอดคล้องกัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรี ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น และด้านการเข้าใจตนเอง ทั้งสองแนวคิดมีความแตกต่างกันที่เป้าหมายปลายทาง

การ์ดเนอร์มองว่าเขาวนปัญญาเป็นทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงาน แต่ขงจื๊อมองว่าเขาวนปัญญาเป็นเครื่องมือทางศีลธรรม เพื่อบ่มเพาะคุณธรรมและสร้างสังคมที่สงบสุข โดยอนุมานได้ว่าการเรียนรู้เขาวนปัญญาในทัศนะขงจื๊อเป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่หลอมรวมทักษะ ปัญญา และศีลธรรมเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ การสร้างมนุษย์ที่มีคุณธรรม และสังคมที่สมานฉันท์

โดยตัวบทในคัมภีร์ทั้งสี่ปรากฏนัยยะสำคัญ ด้านภาษา พบว่า ขงจื๊อเน้นหนักที่การแสดงออกทางความคิดผ่านการประพันธ์ ใช้ภาษาที่กระชับแต่แฝงนัยยะให้ต้องคิดตีความ ด้านดนตรี พบว่า ตัวบทที่แสดงถึงเขาวนปัญญาด้านดนตรีของขงจื๊อตามกรอบแนวคิดการ์ดเนอร์มีปรากฏในคัมภีร์หลุนอวี่และคัมภีร์เมิ่งจื๊อ ขงจื๊อให้ความสำคัญกับดนตรีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งดนตรีในงานพิธีตามจารีต หรือที่เรียกว่า หลี่เยว่ ขงจื๊อเชื่อว่านิสัยของมนุษย์สามารถปลูกฝังได้โดยอาศัยกวีนิพนธ์ สามารถสืบทอดธำรงให้มั่นคงได้ด้วยจารีตประเพณี และสามารถทำให้มนุษย์สมบูรณ์ได้ด้วยดนตรี ขงจื๊อจึงใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะและปลูกฝังจารีตธรรมเนียมที่ตนยึดถือและศรัทธา อีกทั้ง ตัวบทในคัมภีร์เมิ่งจื๊อปรากฏเขาวนปัญญาด้านดนตรีที่สะท้อนแนวคิดการแบ่งปันความสุขระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน ด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่นและการเข้าใจตนเอง พบว่า ถึงเขาวนปัญญาทั้งสองด้านนี้ของขงจื๊อตามกรอบแนวคิดการ์ดเนอร์เป็นรากฐานความคิดที่สำคัญของขงจื๊อ ขงจื๊อมีเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงสังคมให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมคาดหวังให้ประชาชนตระหนักรู้และเข้าใจในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ขงจื๊อสอนให้รู้จักคิดและพิจารณาไตร่ตรองอยู่เสมอ โดยเริ่มจากการรู้จักตน พิจารณาตนประพัตติตนให้เหมาะสม เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสังคมที่สงบสุข

อีกทั้ง จากผลการวิจัยทำให้สามารถอนุมานได้ว่าจำนวนตัวบทที่ปรากฏมากมีนัยสำคัญว่าเป็นประเด็นที่ขงจื๊อให้ความสำคัญมาก หากแต่จำนวนตัวบท

ที่ปรากฏน้อยสะท้อนการเน้นประเด็นเฉพาะและเสริมแก่นคิด ซึ่งมีนัยสำคัญต่อการตีความ การวิจัยนี้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างปรัชญาตะวันออกโบราณกับทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตกสมัยใหม่ได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้สนใจสามารถนำแนวคิดที่ได้จากผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในบริบทการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยพหุปัญญาทางศีลธรรม

นอกจากนี้ ผลการวิจัยเน้นย้ำให้เห็นว่า การนำทฤษฎีการศึกษาสมัยใหม่มาใช้ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์โบราณ สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดอันเป็นภูมิปัญญาสำคัญในอดีตมีคุณค่า มีความกว้างขวางในประเด็นเนื้อหา มีความลึกซึ้งในด้านคำสอน การวิจัยนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงอดีตสู่ปัจจุบัน โดยแสดงให้เห็นว่ามรดกทางปัญญาเหล่านี้ไม่ล้าสมัย แต่กลับเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าที่สามารถนำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้ในปัจจุบันได้

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ เพื่อวิเคราะห์คัมภีร์จตุรปกรณ์ สะท้อนสิ่งใหม่ทางวิชาการ ที่สามารถนำแนวคิดตะวันตกเปรียบเทียบกับปรัชญาตะวันออก เกิดการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่แสดงให้เห็นว่า แนวคิดของขงจื๊อคือ กระบวนการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ที่มีศีลธรรมเป็นแกนหลัก การนำกรอบแนวคิดของการ์ดเนอร์มาเป็นกรอบวิเคราะห์ ช่วยยกระดับการตีความตัวบทคัมภีร์ที่เป็นนามธรรมให้มีระบบที่เป็นรูปธรรม การวิจัยนี้ถือเป็นการนำเสนอทัศนะใหม่ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของขงจื๊อในคัมภีร์จตุรปกรณ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

References

- Gao, T. (2011). *Collected annotations and exegetical commentaries on the Four Books* (Original work published in the Song Dynasty). Zhonghua Shuju. [in Chinese]
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Hou, W. (2023). On the writing style and structure of Mencius. *Journal of Shanxi University (Philosophy & Social Science)*, 46(2), 17-23. [in Chinese]
- Jiang, Q. (2023, August 28). *The formation of the Four Books and the renewal of Confucian classics*. Chinese Social Sciences Net. https://www.cssn.cn/skgz/bwyc/202308/t20230828_5681523.shtml [in Chinese]
- Li, Z. (2004). *Reading the Analects today* (3rd ed.). Shenghuo Dushu Xinzhi Sanlian Shudian. [in Chinese]
- Limpanusorn, P. (2015). *Mencius*. Open Society.
- Lu, J. (1999). *Collected commentaries on the Four Books and the study of the Four Books in the Southern Song Dynasty*. Northwestern University Press. [in Chinese]
- Phramaha Somchai Mahaviro. (2014). *Educational philosophy of Confucius: An analytical study* [Master's thesis]. Mahamakut Buddhist University. [in Thai]
- Promsorn, P. (2021). Active learning in Confucian philosophy from the Analects. In S. Amornwanichsak (Ed.), *Proceedings of the 6th National Conference on Chinese Studies* (pp. 17-42). Thammasat University. [in Thai]
- Satha-anand, S. (2019). *The Analects: Confucius in dialogue*. Openbooks Publishing. [in Thai]
- Sikkakosol, T., & Numtong, K. (2019). *The great learning and the doctrine of the mean*. Tekka Moral Promotion Association. [in Thai]
- Wang, P. (2024). A study of the English translation of the Analects under the perspective of communicative translation. *Cultural Communication*, 12, 103-105. [in Chinese]
- Wang, Z. (2011). Research on the value of Confucian classics to middle school Chinese education: Take the Four Books as an example. *Modern Chinese*, 6, 123-125. [in Chinese]
- Zhu, A. (2023). Exploring the pedagogical value and generativity of Collected Commentaries on the Four Books. *Journal of Educational Studies*, 19(3), 184-195. [in Chinese]

Name and Surname: Benjamaporn Ruechai

Highest Education: Teaching Chinese to Speakers of Other Languages, Southwest University, China

Affiliation: General Education, Panyapiwat Institute of Management

Field of Expertise: Chinese Language and Chinese Philosophy

Name and Surname: Siriwan Likhidcharoentham

Highest Education: Ph.D. Philosophy (Chinese Philosophy),
Zhejiang University, China

Affiliation: Department of Eastern Languages, Faculty of
Humanities, Kasetsart University

Field of Expertise: Chinese Language, Chinese Philosophy, and
Chinese-Thai Translation

Name and Surname: Kanokporn Numtong

Highest Education: Ph.D. (Classical Chinese Literature),
Nanjing University, China

Affiliation: Department of Eastern Languages, Faculty of
Humanities, Kasetsart University

Field of Expertise: Chinese Language, Chinese Literature, and
Chinese-Thai Translation